

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

GÖK VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:71867/01, 71869/01, 73319/01 ve 74858/01)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

27 TEMMUZ 2006

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 71867/01, 71869/01, 73319/01 ve 74858/01 başvuru no'lu davanın nedeni, dört Türk vatandaşı Dilber Gök, Yeşil'in eşi Ayno Gök, Naciye Gök ve Ersöz'ün eşi Dursun Gök'ün (Başvuranlar), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) 15 Şubat (ilk üç başvuran) ve 9 Mayıs 2001 (son başvuran) tarihlerinde, Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurudur. Başvuranlar, Şanlıurfa Barosu avukatlarından A. Elçi ve O. Kaysı tarafından temsil edilmektedirler.

OLAYLAR

Başvuranlar Şanlıurfa'da ikamet etmektedir.

Başvuranlar, Karaköprü'de (Şanlıurfa) bulunan tapu sicil kaydına 740 parsel numarasıyla kayıtlı olan bir arsanın miras yoluyla mülkiyet hakkına sahiptirler. Dosyada bulunan belgelere göre başvuranların arsadaki pay dağılımı şu şekildedir: 6.616 m² Ersöz'ün eşi Dursun Gök'e ait olup, diğer üç başvuranın her birinin 1.654 m² payı bulunmaktadır.

Arsa Milli Savunma Bakanlığı tarafından işgal edilmiştir.

1. 71867/01, 71869/01, 73319/01 ve 74858/01 Numaralı Başvurular

a) *De facto* kamulaştırma gerekçesiyle tazminat başvurusu

Başvuranlar, 24 Eylül 1996 tarihinde kamulaştırma tazminatı almak amacıyla Şanlıurfa Asliye Hukuk Mahkemesi önünde dava açmışlardır (dava no: 1998/24). Başvuranlar, parsellerinin Milli Savunma Bakanlığı tarafından kamulaştırmasız el atılmasının *de facto* fiilen kamulaştırma anlamına geldiğinden, bu amaçla kamulaştırma tazminatı olarak 25.000.000.000 TL [o dönemde yaklaşık olarak 225.680 Euro] istemişlerdir.

Milli Savunma Bakanlığı, fiilen kamulaştırmanın 1977 yılında gerçekleştiğinden dolayı Kamulaştırma Kanunu'nun 38. maddesi gereğince zamanaşımına uğradığını ve sözüedilen davanın, arsaya kamulaştırmasız el atılmasından sonra yirmi yıl içinde açılmadığını ileri sürmektedir.

Asliye Hukuk Mahkemesi'nin talebi üzerine hazırlanan bilirkişi raporunda dava konusu arsanın bedeli 49.669.647.300 TL [o dönemde yaklaşık olarak 145.000 Euro] olarak belirlenmiştir.

Asliye Hukuk Mahkemesi daha sonra, arsa keşfini gerçekleştirmiş ve davacı tarafın tanıklarını dinlemiştir. Tanıklar, 1988-89 yılında dava konusu parselin yakınlarında bulunan mühimmat deposunun patlamasının ardından, arsanın dikenli tellerle çevrildiğini ve girişin yasaklandığını belirtmişlerdir.

Ayrıca Asliye Hukuk Mahkemesi'nin talebi üzerine Malatya Belediyesi, dava konusu parselin 1977 yılından bu yana, ordu tarafından atış eğitim alanı olarak kullanıldığını belirtmiştir.

Asliye Hukuk Mahkemesi 27 Ekim 1998 tarihli kararla, başvuranları haklı bulmuş ve taleplerini kabul etmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi, fiili kamulaştırmadan dolayı başvuranlara 24 Eylül 1996 tarihinden itibaren işlemek üzere yasal faizle birlikte 25.000.000.000 TL [o dönemde yaklaşık olarak 71.955 Euro] tazminat ödenmesine karar vermiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi, özellikle İdare'nin, dava konusu parselin 1977 yılından bu yana ordu tarafından işgal edildiğini ortaya koyamadığına ve sonuç olarak sözkonusu işgalin 1991 yılında gerçekleştiğini ve yirmi yıllık zamanaşımı süresinin dolmadığını kabul etmek gerektiğine kanaat getirmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi ayrıca, Hazine adına arsanın tapuya kaydedilmesine karar vermiştir.

Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararı 3 Aralık 1998 tarihinde Yargıtay 5. Dairesi tarafından onanmış ve kesin hükme bağlanmıştır.

b) De facto kamulaştırma gerekçesiyle tazminatın artırılması başvurusu

Başvuranlar, 16 Temmuz 1999 tarihinde ek tazminat almak amacıyla dava açmışlardır. 1998/24 no'lu dava çerçevesinde hazırlanan bilirkişi raporunun sözkonusu taşınmazın bedelinin önceki taleplerinden fazla olduğunu ortaya koyduğunu ve bu miktardan fazlasını talep etme haklarını saklı tuttuklarını belirterek 7.296.260.000 TL [o dönemde yaklaşık olarak 16.580 Euro] ek tazminat talep etmişlerdir.

İlk aşamada, Asliye Hukuk Mahkemesi 5 Ekim 1999 tarihli bir kararla, 1998/24 no'lu davada alınan sonuçlara dayalı olarak başvuranların davasının zaman aşımına uğramadığına itibar ederek başvuranların tazminat talebini bütün olarak ele almıştır.

Bununla birlikte, 9 Aralık 1999 tarihinde Yargıtay 5. Dairesi Kamulaştırmaya dair 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesine dayalı olarak ek tazminat davasının zamanaşımına uğradığı gerekçesiyle bu kararı bozmuştur.

Başvuranlar tarafından 19 Nisan 2000 tarihinde 9 Aralık 1999 tarihli kararın tashihi için yapılan itiraz, zamanaşımı kuralının yargının her evresinde hukuki bir güvenlik etkenini oluşturması doğrultusunda Yargıtay 5. Dairesi tarafından reddedilmiştir. Yüksek Mahkeme bir yanda 1998/24 no'lu hukuk davasının zamanaşımı incelemesi yapılmadan hükme bağlandığını, öte yanda sözkonusu parselin kamulaştırmatsız el atma tarihi tespiti mevcut davada kesin bir delil oluşturmadığını kaydetmiştir. Yargıtay, dava dosyasından ve Malatya Belediyesi'nin mahkemeye sunduğu belgeden sözkonusu arsanın *fiilen* 1977 yılında istimlak edildiği sonucuna varmıştır.

Asliye Hukuk Mahkemesi 5 Haziran 2000 tarihli bir kararla, Yargıtay'ın 9 Aralık 1999 ve 19 Nisan 2000 tarihli kararlarındaki gerekçelere dayalı olarak başvuranların talebini reddetmiştir.

Başvuranlar 11 Temmuz 2000 tarihinde temyiz başvurusunda bulunmuş, İdarenin beyanlarında arsanın 1977 yılında kullanılmaya başlandığını kanıtlayıcı hiçbir belgenin yer almadığını ileri sürmüşlerdir.

27 Eylül 2000 tarihli bir kararla, bu karar başvuranlara 17 Ekim 2000'de tebliğ edilmiştir, Yargıtay 5. Dairesi temyizine gidilen başvuruyu onamıştır. Bu karar 18 Ekim 2000 tarihinde kesin hükme bağlanmıştır.

2. 74858/01 Numaralı Başvuru

a) *De facto* kamulaştırma gerekçesiyle tazminat başvurusu

Aralarında başvuranın da yer aldığı Abdurrahman Gök'ün mirasçıları 24 Eylül 1996 tarihinde başvurarak arsalarına fiilen kamulaştırmasız el atıldığını belirterek Şanlıurfa Asliye Hukuk Mahkemesi önünde tazminat davası açmış, (dava no: 1998/21) 80.000.000.000 TL. [o dönemde yaklaşık olarak 722.000 Euro] kamulaştırma bedeli istemiştir.

Mahkeme 8 Temmuz 1997 tarihinde yer keşif incelemesinde bulunmuş ve davacı taraftan iki görgü tanığını dinlemiştir.

Asliye Hukuk Mahkemesi'nin talebi doğrultusunda hazırlanan bilirkişi raporunda sözkonusu arsanın bedeli 162.555.120.000 TL. [o dönemde yaklaşık olarak 733.000 Euro] olarak belirlenmiştir.

Kamulaştırmasız el atan İdare, Mahkemenin talebi üzerine, 1977 yılından bu yana sözkonusu parseli atış ve askeri eğitim alanı olarak kullandığını belirtmiş, buna dayanak olarak Şanlıurfa Belediyesi'nden alınan bilirkişi raporunu sunmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi, 10 Ekim 1997 tarihli bir kararla başvuran da dahil Abdurrahman Gök'ün mirasçılarının talebinin tamamını kabul etmiştir.

Bununla birlikte 20 Kasım 1997 tarihinde Yargıtay, İlk derece mahkemesinin derinlemesine inceleme yapmadan sözü edilen parseli inşa edilebilir olarak nitelendirdiğine kanaat getirerek kararı bozmuştur.

27 Ekim 1998 tarihinde, Mahkeme Abdurrahman Gök'ün mirasçılarını haklı bularak taleplerini yeniden bir bütün olarak değerlendirmeye almıştır. Mahkeme kamulaştırma için, 24 Eylül 1996 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yasal faizi ile birlikte *de facto* 80.000.000.000 T.L. (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık 230.257 Euro) ödenmesine karar vermiştir. Mahkeme, İdare'nin, dava konusu parselin 1977 yılından beri askeriye tarafından kullanıldığını ve bunun sonucunda sözkonusu arazi işgalinin 1991 yılında meydana geldiğinin kabul edilmesinin uygun olacağını, yirmi yıllık zamanaşımı süresinin halen dolmadığını ortaya koyamadığına dikkat etmiştir. Ayrıca arazının, Hazine'nin kaydına işlenmesine karar vermiştir.

26 Kasım 1998 tarihinde, Yargıtay 5. Dairesi temyiz edilen kararı onamıştır.

b) *De facto* kamulaştırma gerekçesiyle tazminatın arttırılması başvurusu

Başvuran, 16 Temmuz 1999 tarihinde, ek kamulaştırma bedelinin ödenmesi için dava açmıştır. Başvuran, 1998/21 sayılı dava çerçevesinde hazırlanan bilirkişi raporunda, sözkonusu arazi bedelinin, başlangıçta talep ettiği tutardan az olduğunun belirtildiğini ifade etmektedir. Daha fazlasını isteme hakkını kullanmadığını hatırlatan başvuran, 27.518.373.000 T.L. (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık 62.555 Euro) tutarında tazminat talep etmiştir.

İlk aşamada Mahkeme, 21 Ocak 200 tarihli bir kararla başvuranın davasının zamanaşımına uğramadığına kanaat getirerek, başvuranın 1998/21 sayılı davanın sonuçlarına dayanan tazminat talebini kabul etmiştir.

Bununla birlikte, 15 Haziran 2000 tarihinde Yargıtay 5. dairesi kamulaştırma davasının, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 38. maddesi uyarınca zamanaşımına uğradığı gerekçesiyle sözkonusu kararı bozmuştur. Dosyada yer alan unsurlardan anlaşıldığı üzere dava konusu parsel 1977 tarihinden beri kullanılmış, oysa ki dava 28 Haziran 1999 tarihinde açılmıştır. Bununla ilgili olarak, Yargıtay iki unsura dayanmaktadır: araziyi kullanan İdare'nin, 1977 yılının Ocak ayından itibaren dava konusu parselin askeriye tarafından atış ve eğitim alarak kullanıldığına ilişkin yazısı ve bu tahsisi onaylayan Şanlıurfa Belediyesi tarafından sunulan bilirkişi raporu.

Mahkeme, 4 Ekim 2000 tarihinde Yargıtay kararı ile aynı doğrultuda hareket ederek, başvuranın talebini zamanaşımına uğradığı gerekçesiyle reddetmiştir.

11 Temmuz 2000 tarihinde başvuran kararın temyizine gitmiştir. Başvuran, İdare'nin beyanlarının dışında, arazinin işgalinin 1977 tarihinden itibaren başladığını kanıtlayacak belge ve unsurların bulunmadığını belirtmektedir. Başvuran, Asliye Hukuk Mahkemesi'nin arazinin işgal tarihini 1991 olarak kabul ettiği bir önceki kararının, Yargıtay tarafından onandığını belirtmektedir.

1 Şubat 2001 tarihli bir kararla Yargıtay temyiz edilen kararı onamıştır.

Aynı şekilde, başvuran tarafından yapılan kararın düzeltilmesi başvurusu 28 Mart 2001 tarihinde Yargıtay tarafından reddedilmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. KABULEDİLEBİLİRLİĞE İLİŞKİN

Başvuranlar, AİHS'nin 6. maddesinin ve Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

Hükümet başvuruların tezlerine karşı çıkmakta ve öncelikli olarak başvurunun iki açıdan kabuledilemez olduğunu belirtmektedir.

A. Mağdur Sıfatı

Hükümet, 71867/01, 71869/01 ve 73319/01 numaralı başvurular çerçevesinde, ulusal mahkemelerin *de facto* kamulaştırma nedeniyle kamulaştırma bedellerinin ödenmesine karar verdiği dikkate alındığında, başvuranların, tazminat almaksızın mülkiyet haklarından yoksun bırakıldıklarından dolayı mağdur olarak nitelendirilemeyeceğini belirtmektedir. Başvuranlar tarafından açılan 1998/24 numaralı dava, ilk yargılama çerçevesinde gerçekleştirilen bilirkişi incelemesi ile dava konusu arazinin değerinin tespit edilmesi esasına dayanmaktaydı. Şayet bilirkişi raporunda başvuranların taleplerinden farklı olarak bir değer tespit edilmiş olsaydı, başvuranlar hiçbir zaman bu ikinci yargılamayı başlatmayacaklardı. Ayrıca, ilk yargılama

sonrasında, Mahkeme dava konusu parselin Hazine'nin kaydına geçmesine karar vermişti. Bununla ilgili olarak, ikinci yargılamanın başlatılması sırasında, ilgili kişilerin hiçbirinin Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ile güvence altına alınan mülk sahibi sıfatı bulunmamaktaydı.

Başvuranlar bu sava itiraz etmektedir.

AİHM'nin daha önce de ifade ettiği gibi, ulusal mahkemelerin AİHS'nin ihlal edildiğini alenen ya da özü itibarıyla kabul etmedikleri ve ihlali gidermedikleri sürece, başvuran lehine alınan bir karar ya da tedbir, başvuranın mağdur sıfatını kaybetmesi için yeterli olmamaktadır (*Amuur-Fransa*, 25 Haziran 1996, *Derleme Hükümler ve Kararlar*, *Dalban-Romanya*, no: 28114/95).

Mevcut dava ile ilgili olarak AİHM, başvuranların tapularının iptal edilmesi nedeniyle tazminat almış olmalarının, AİHS'nin 34. maddesi uyarınca mağdur sıfatlarını ortadan kaldırmadığı görüşündedir. Esasında, ilk yargılamalar davanın incelenmesinde dikkate alınması gereken önemli bir unsur gibi olsalar da, bunlar ulusal makamlar tarafından yasal bir düzenlemenin geriye dönük olarak uygulanması nedeniyle tazminat taleplerinin reddedilmesinden şikayetçi olan ilgililerin iddialarının bilinmesi ya da tanınması anlamına gelmemektedir.

Yukarıda yer alan bilgiler ışığında AİHM, başvuranların halen AİHS ile güvence altına alınan haklarının ihlal edilmesi nedeniyle mağdur olduklarını iddia edebilecekleri kanaatindedir.

B. İç hukuk yollarının tüketilmesi

Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmediğini belirtmektedir. 71867/01, 71869/01 ve 73319/01 numaralı davalar çerçevesinde, kararın düzeltilmesi talebinde bulunmayan başvuranların, iç hukuk yollarını tüketmiş olduklarının düşünülemeyeceğini belirtmektedir. Hükümet, 74858/01 numaralı dava ile ilgili olarak başvuranın, hiçbir zaman Kamulaştırma Kanunu'nun 38. maddesinin Anayasa'ya uygunluğu konusunda bir itirazda bulunmadığını belirtmektedir.

Başvuranlar bu sava itiraz etmektedirler.

Hükümet tarafından dile getirilen kararın düzeltilmesi talebi ile ilgili olarak AİHM, Türk Hukuku'nda bu başvurunun, Yargıtay tarafından yapılan bir hata nedeniyle sözkonusu kararı tekrar gözden geçirme amacının olduğunu not etmektedir. Tarafların tekrar başvuru yapması üzerine, yeni unsurlar olmadan Mahkeme ikinci bir inceleme başlatmaktadır (*İsmail Çınar-Türkiye*, no: 28602/95, 13 Kasım 2003, ve *mutatis mutandis*, *Karaduman-Türkiye*, no: 16278/90, Komisyon'un 3 Mayıs 1993 tarihli kararı).

AİHM, bir başvuranın büyük olasılıkla etkili ve yeterli olan iç hukuk yollarını kullanmış olması gerektiğini hatırlatmaktadır. Bir başvuru yolu kullanıldığında, uygulamada aynı amacı taşıyan başka bir başvuru yolunun kullanılması zorunlu değildir (Bkz, en son olarak, *Patricia Raquel Rela Alves-Portekiz* (karar), no: 19485/02, 9 Kasım 2004). Mevcut davada, AİHM için, Asliye Hukuk Mahkemeleri tarafından, başvuranların taleplerinin reddedilmesine ilişkin verilen kararları Yargıtay'ın kesin olarak onadığının tespit edilmesi yeterli olacaktır.

Sözkonusu Kanun'un Anayasa'ya uygunluğunun denetlenmesi ile ilgili olarak AİHM, bu başvuru yolunun doğrudan şahıslara açık olmadığını ve Anayasa'nın geçici 15. maddesi

uyarınca, 2942 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte kabul edilen Kanunların, anayasal bir denetimin yapılmasına imkân tanımadığını tespit etmektedir.

Yukarıda yer alan bilgiler ışığında AİHM, Türk Hukuku'nda belirtilen süre içerisinde kamulaştırma davası açan başvuruların, mülkiyet sıfatlarının iptal edilmesi nedeniyle tazminat elde etmek amacıyla iç hukukta yer alan başvuru yollarını tükettikleri kanaatindedir.

Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği itirazı AİHM tarafından reddedilmektedir.

C. Sonuç

AİHM, başvuruların AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca dayanaktan yoksun olmadığı tespitini yapmaktadır. Başvuruların kabuledilemezliği hakkında hiçbir gerekçe yer almamakta, başvuruların esasa birleştirilerek kabuledilmesi gerekmektedir.

II. AİHS'NİN 6. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, iç hukuktaki mahkemeler önünde hakkaniyete uygun bir yargılamanın olmayışından şikayetçi olmakta, AİHS'nin 6 § 1. maddesine göndermede bulunmaktadır.

Başvuranlar, 1991 yılında taşınmazlarına yargı kararları ile nihai surette kamulaştırmaz el atma ile sürecin önceden tamamlandığı halde, sonraki dönemde, mahkemelerin Kamulaştırma Kanunu'nun 38. maddesinin uygulanmasına istinaden tamamlayıcı tazminat taleplerini haksız yere reddettiğini ileri sürmektedir.

Hükümet bu sava karşı çıkmaktadır.

AİHM, iç hukuk mercilerinin tamamlayıcı tazminat taleplerine yönelik almış oldukları kararların AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlaline yol açıp açmadığını incelemek durumundadır.

AİHM, AİHS'nin 6 § 1. maddesi ile güvence altına alınan ve bir mahkeme önünde adil yargılanma hakkının Sözleşmeciler Devletlerin ortak değerinden biri olan hukukun üstünlüğü çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatmaktadır. Hukukun üstünlüğünün temel unsurlarından biri de hukuki ilişkilerin güvenliği ilkesidir ve diğerlerinin yanı sıra, mahkemeler tarafından nihai çözüme kavuşturulan ithilafın artık dava konusunu oluşturmaması gerektiğini öngörür (Bkz. Brumarescu-Romanya kararı, no: 28342/95).

Bu başvuruda AİHM ilk olarak, sunulan kanıt unsurlarını değerlendirmesinin ve tarafları dinlemesinin ardından Şanlıurfa Asliye Hukuk Mahkemesi'nin dava konusu parselin 1991 yılında kullanıldığı tespitini yaparak idarenin zamanaşımı itirazını reddettiğini hatırlatmaktadır. Böylece, sözkonusu 38. maddede öngörülen süre, iki dereceli yargı ile 27 Ekim 1998 tarihinde alınan kararlar ile aşılmadığından, mahkeme başvuruların mülkiyet sıfatlarının iptali sonucunda tazminat taleplerini kabul etmiştir. Aynı şekilde, bilirkişiler bu süreç boyunca idare tarafından taşınmaza el konulması nedeniyle ilgililerin uğramış oldukları zarar miktarına kıymet biçebilirlerdi. Bu yargı kararları Yargıtay 5. Dairesi tarafından onanmış ve kesin hükme bağlanmıştır.

Sonuç itibariyle, AİHM açısından ilke olarak, sözü edilen 38. madde uyarınca zamanaşımı süresinin tarihinin belirlenmesine ilişkin başvuruların «hukuki güvenliğinin» başladığına şüphe yoktur.

Ayrıca, Asliye hukuk mahkemesi daha önceki süreçte 5 Ekim 1999 ve 21 Ocak 2000 tarihli kararlarda vardığı sonuçlara dayalı olarak başvuruların tamamlayıcı tazminat taleplerini yerinde bulmuştur. Mahkeme böylelikle, İdarenin 2942 sayılı Kanun'un 38. maddesine göre öne sürdüğü zamanaşımı itirazını kabul etmemiş, başvuruların davasının zamanaşımına uğramadığına kanaat getirmiştir.

Buna karşın, Yargıtay 5. Dairesi daha evvel de tespit edildiği üzere bahse konu el atmanın 1991 yılında değil 1977 yılında gerçekleştiğini ve 38. madde gereğince tazminat davasının zamanaşımına uğradığını vurgulayarak bu kararları bozmuştur. Yargıtay son olarak davayı taraflara geri göndermiş, Asliye hukuk mahkemesi bu hükmün uygulanmasına istinaden başvuruların taleplerini nihai surette reddetmiştir.

AİHM, mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihadına göre ulusal mahkemelerin görevini üstlenmek gibi bir konumda olmadığını vurgulayarak, şayet AİHS ile güvence altına alınan hak ve özgürlüklerin ihlaline yol açmamış ise, iç hukuktaki yargıdan kaynaklandığı öne sürülen olaylara ve hukuka dair yanlışlıkların incelenmesi amacıyla yapılan başvuruları değerlendirme yetkisinin olmadığını ifade etmektedir (Bkz. örneğin Garcia Ruiz-İspanya kararı no:30544/96). Aynı şekilde, hukuki alanda, 6. madde kesin hükmün dokunulmazlığını güvence altına almamaktadır (*Ulusal serbest hemşireler sendikası* (O.N.S.I.L)-Fransa kararı, no: 39971/98).

Yargıtay 5. Dairesi, zamanaşımı süresinin başlangıç tarihine ilişkin süreçlerle ilgili saptamaların uygunluğunun değerlendirilmesinde hiçbir yeni hususu ortaya koymamış, önceki yargı sürecinde üzerinde durulan benzer kanıt unsurlarını yeniden incelemekle yetinmiştir.

Kesin hüküm ile sonuçlanan «geri alınamaz» bir yargı kararı sözkonusu değildir. Fakat başvuruların meşru olarak iki yargı kararının ardından kesin hükme varılan dava hakkındaki ihtilafın giderilmesi beklentisinde olduğu ölçüsünde, Yargıtay 5. Dairesi'nin daha önce kabul gören kararlara tümüyle ters yöndeki bu yeni değerlendirmesi hukuki güvenlik açısından sorunlar teşkil etmektedir. (Bkz. Riabikh-Rusya kararı, no: 52854/99).

Sonuç olarak, daha önce ihtilafı çözümlenmiş bir davayı yeniden değerlendiren ve hiçbir geçerli gerekçe olmaksızın nihai karar alan Türk mahkemeleri hukuki güvenlik ilişkisinin ihlaline yol açmıştır. Bu nedenle, AİHS'nin 6 § 1. maddesi uyarınca başvuruların adil yargılanma hakkı ihlal edilmiştir.

AİHS'nin bu maddesi ihlal edilmiştir.

III. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar aynı olaylara dayalı olarak Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

AIHM, 6. maddeye ilişkin yapılan tespit ışığında bu hükmün ihlal edilip edilmediğinin incelenmesini gerekli görmemektedir.

IV. AIHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat, masraf ve harcamalar

Naciye Gök, Dilber Gök ve Yeşil'in eşi Ayno Gök 43.000.000.000 TL. maddi ve aynı miktarda manevi tazminat talep etmektedir. Başvuranlar AIHM önünde yapmış oldukları yargı giderleri için 3.487 Euro istemektedir.

Ersöz'ün eşi Dursun Gök 137.912.373.000 TL [yaklaşık 86.195 Euro] maddi zarara uğradığını ileri sürerek aynı miktarda manevi tazminat talep etmektedir. Masraf ve harcamalar konusunu AIHM'nin takdirine bırakmıştır.

Hükümet, başvuruların taleplerine karşı çıkmıştır.

AIHM, dava dosyasında yer alan delillerin bütünü ışığında ve hakkaniyete uygun olarak maruz kalınan tüm zarar için ilk üç başvuranın her birine 1.700 Euro, Ersöz'ün eşi Dursun Gök'e 10.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

AIHM yargı giderleri ile ilgili olarak, başvuranlara birlikte 1.500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AIHM,

1. Oybirliğiyle, başvuruların *birleştirilmesine*;
2. Oybirliğiyle, başvuruların *kabuledilebilir olduğuna*;
3. Beşe karşı iki oyla, AIHS'nin 6. maddesinin *ihlal edildiğine*;
4. Beşe karşı iki oyla, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesine dair şikayetin *incelenmesine gerek olmadığına*;
5. Oybirliğiyle,
  - a) AIHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümetin;
    - i. uğranılan bütün zarar için, başvuranların her biri Naciye Gök, Dilber Gök ve Yeşil'in eşi Ayno Gök'e 1.700 (bin yedi yüz) Euro ve Ersöz'ün eşi Dursun Gök'e 10.000 (on bin) Euro tazminat;
    - ii. masraf ve harcamalar için dört başvuranlara toplam 1.500 (bin beş yüz) Euro *ödenmesine*;
    - iii. belirtilen miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;

b) Sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin uygulanmasına;

6. Oybirliğiyle, adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 27 Temmuz 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

Mevcut karar ekinde AİHS'nin 45 § 2. ve İçtüzüğü'nün 74 § 2. maddelerine uygun olarak Yargıç Cabral Barreto ve Jociene'in ayrık oy görüşü yer almaktadır.